

Itsereflektio

- työväline kohtaamisen tueksi

Terveydenhoitaja voi valmistautua asiakkaan tapaamiseen mielikuvien avulla. Tässä kysymyksiä pohdinnan ja arvioinnin tueksi ennen ja jälkeen asiakastilanteisiin.

- Mitä voi tapahtua puheeksi ottamisen tilanteessa ja mihin se johtaa lähitulevaisuudessa?
- Mistä olet huolissasi tässä tilanteessa?
- Mitä tapahtuu, mikäli et ota huoltasi puheeksi ja kuinka suuri on huolesi?
- Millaisissa asioissa asiakas kokee saavansa tai tarvitsevansa sinulta tukea?
- Onko asioita, joissa asiakas kokee terveydenhoitajan uhkaavaksi?
- Mitä voimavaroja näet ja miten voisit kertoa niistä asiakkaalle?
- Miten haastattelu meni tai mitä nyt ajattelet?
- Miten toteutit puheeksi ottamisen?
- Millaiset olivat tunnelmat ennen, tapaamisen aikana tai sen jälkeen?
- Etenikö haastattelu, kuten ajattelit vai tuliko jotain yllättävää?
- Mikä herättää asiakkaan tilanteessa toiveikkuutta ja mikä huolestuneisuutta?
- Mitä aiot tehdä jatkossa huolesi vähentämiseksi?

Lähteenä on käytetty opinnäytetyötä:

“Päihdeäitien tunnistaminen ja päihteiden puheeksi ottaminen raskausaikana - ohjelehtinen terveydenhoitajalle”. Hänninen, M., Karjala, T. & Lindell, L. 2011. Laurea AMK.

Päihteiden käytön tunnistaminen ja puheeksi ottaminen raskausaikana

Ohjelehtinen terveydenhoitajalle

Tunnistaminen

Päihdeäidin varhainen tunnistaminen on keskeistä yksilön, perheen sekä yhteisöllisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Ensisijaisesti tunnustetaan mahdollinen päihteiden käyttö, eikä mitä päihdettä asiakas on käyttänyt.

Päihteiden käytön tunnistamisen apuna on tärkeä hyödyntää aiempia asiakastietoja. Riskitekijänä ongelmakäytölle voidaan pitää tavallista useampia raskaudenkeskeytyksiä.

Viitteitä päihteiden käytöstä voivat olla:

- suuveden tai muun hajusteen liiallinen käyttö päihteiden hajun peittämiseksi
- haju vaatteissa ja epäsiisteys
- runsas tupakointi
- iho- ja silmätulehdukset: sidekalvon ärtynisyys
- nenän limakalvojen ärtynisyys
- vähäinen painon nousu
- vuorotellen esiintyvät hikoilukohtaukset ja vilunväristykset
- myrkytykset, pistosjäljet ja pistospaikkojen tulehdukset
- epätavalliset mustelmat
- ruoansulatukselliset oireet, ripuli, painonmuutokset
- selittämättömät kivut
- epäselvä / epämääräinen puhe
- kohonnut verenpaine ja sydämen rytmihäiriöt
- krooniset sairaudet epätasapainossa hoidoista huolimatta
- lievä vapina

- poissaolot töistä, koulusta, neuvolasta
- toimintakyvyn lasku, suoritusten heikkeneminen
- kyvyttömyys vuorovaikutuksessa
- keskittymisvaikeudet
- tapaturma-alttiut
- vaativa ja manipuloiva käyttäytyminen
- yksityiselämän ja työyhteisön ihmissuhdeongelmat
- asumiseen ja talouteen liittyvät vaikeudet
- aistiharhat, tajunnantason- ja mielialan vaihtelut
- unettomuus, väsymys, haukottelu
- masentuneisuus, ahdistuneisuus, tuskaisuus, levottomuus
- seksuaalinen haluttomuus
- sikiön liikkeiden väheneminen ja sydämen rytmin muuttuminen
- napanuoran verenvirtauksen heikkeneminen
- sikiön kasvun hidastuminen etenkin pään- ja vatsanympäryksen osalta
- laboratoriotutkimukset: veri- ja virtsanäyte, mm. ALAT, GGT, MCV, HIV ja B- ja C-hepatiitti
- alkometri

Puheeksi ottaminen

Tunnistamisen tukemiseksi tärkeintä on päihteiden käytöstä suoraan ja selkeästi kysyminen. Perheen säännöllinen läsnäolo neuvolassa vahvistaa äidiltä saatujen tietojen luotettavuutta.

Ennaltaehkäisevä päihdetyö olisi ihanteellisinta silloin, kun päihteiden käyttö voitaisiin ottaa puheeksi aina asiakkaan asioidessa terveydenhuollossa riippumatta käynnin syystä tai yksiköstä. Puututtaessa asiakkaan ongelmiin, on hyvä lähestyä asiaa ammattilaisen omana huolena, tällöin pyydetään asiakkaan apua ja yhteistyötä huolen vähentämiseksi.

Varhainen puuttuminen ja puheeksi ottaminen voivat ennaltaehkäistä huolenaiheen epäsuotuisaa kehitystä. Oma huoli on luotettava indikaattori, johon kannattaa luottaa.

Avoimiin kysymyksiin päihteiden käytöstä ei voi vastata vain myöntävästi tai kieltävästi. Niiden avulla rohkaistaan asiakasta kertomaan enemmän omasta elämäntilanteestaan.

- Millainen on suhtautumisesi päihteiden käyttöön raskauden aikana?
- Millaisia muutoksia olet huomannut päihteiden käytössäsi?
- Miten päihteet ovat vaikuttaneet ajankäyttöösi, ihmissuhteisiisi tai raha-asioihisi?
- Mitä ajattelet päihteiden käytöstäsi?
- Millaisissa tilanteissa päihteiden käyttö helpottaa oloasi? Milloin ongelmia ei ole?
- Kuvaile miten läheisesi suhtautuvat päihteiden käyttöösi?
- Mikä aloittaisi uuden vaiheen elämässäsi?
- Jos sinulla olisi voimia, niin miten toimisit?
- Mikä tässä tilanteessa voisi auttaa?
- Mikä on tavoitteesi ja miten sen voisi saavuttaa?
- Miten tilanteessasi tulisi toimia?
- Miten toivoisit minun toimivan?

